

lení byla tu smluvní vůle obou stran (viz Komentář k čs. obč. zák. Rouček-Sedláček, str. 904 až 906). Bylo proto nutno rekursu vyhověti a usnésti se, jak se stalo.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatele Josefa B.

D ů v o d y:

Dovolací rekurs není oprávněn, neboť právní názor rekursního soudu, že nelze schváliti osvojovací smlouvu po smrti osvojitele, je správný. Nemělo by smyslu schváliti smlouvu, když schválení podle § 8, odst. 3, zák. ze dne 28. března 1928, č. 56 Sb. z. a n., nemá účinku, jestliže osvojitel zemřel před schválením a osvojovací smlouva se stává právně účinnou teprve soudním schválením, takže by v souzeném případě soud vědomě vydal právní akt, který nemá a nemůže míti právního účinku. Také z ustanovení § 4, odst. 1, uved. zák. vyplývá právní nemožnost schválení osvojovací smlouvy po smrti osvojitele neb osvojence. Není totiž po smrti jednoho ze smluvců již možno, aby mezi nimi nastal po právu týž poměr jako mezi rodiči a dětmi (§ 4, odst. 1, uved. zák.), což podle zákona má právě býti právním účinkem osvojovací smlouvy jako smlouvy, kterou se obdobně jako smlouvou manželskou upravují v podstatě ryze osobní poměry smluvců.

Čís. 16462.

I. Pro otázku aktivního oprávnění dědice, jemuž byla pozůstalost odevzdána, k žalobě o zaplacení pozůstalostní pohledávky není rozhodující ani, jak byla pohledávka v pozůstalostním řízení uváděna nebo oceněna, jak byla uvedena v odevzdací listině a jak byl proveden její knihovní zápis, ani to, co byla uvedeno v knihovním vyřízení doručeném dlužníku.

II. Jestliže smluvci sjednali před světovou válkou zápůjčku v říšskoněmeckých zlatých markách, aby byl věřitel zajištěn proti možným měnovým změnám, a dlužník platil po několik let po skončení inflace marky úroky v tuzemské měně ve výši odpovídající zápůjčce přepočtené na tuzemskou měnu, uznal tím svůj závazek ze zápůjčky až do této výše. Třebaže československé zákonodárství neuznává zásadně nárok na dohodnocení, není dohoda o dohodnocení ani zakázána, ani za všech okolností v rozporu s dobrými mravy.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1937, Rv I 1376/36.)

Podle dlužního úpisu ze dne 2. ledna 1889 zapůjčila žalobcova matka Terezie P. Bohumilu T. 5.500 zlatých říšskoněmeckých marek (5.500 RM in Gold) a dlužník se zavázal platiti pod ztrátou lhůt $4\frac{3}{4}\%$ úroky v pololetních splátkách pozadu a 6% úroky z prodlení a po čtvrtletní výpovědi. Pro tuto pohledávku ve zlatých markách bylo vloženo zá-

stavní právo na dlužníkově usedlosti č. p. 96 ve W. Roku 1927 Terezie P. zemřela a v její poslední vůli byla pohledávka oceněna 44.000 Kč. Žalobce jest universálním dědicem. Žalovaný, který nabyl zatížené nemovitosti T-ovy a převzal uvedený jeho dluh, platil v letech 1927 až 1930 ročně 1.760 Kč, t. j. 4% úroky, v letech 1931 a 1932 po 2.200 Kč, za rok 1934 do 15. června 1934 1.100 Kč, t. j. 5% úroky z částky 44.000 Kč. Tvrdě, že žalovaný nikdy nic nenamítal ani se neohrazoval co do výše úroků a výše jistiny 44.000 Kč, že však od 15. června 1934 neplatí již úroků a popírá výši zapůjčené částky, ačkoli bylo s ním dne 34. listopadu 1926 ujednáno, že se přijímá pro pohledávku 5.500 RM ve zlatě jistina 44.000 Kč a že dlužník má platiti zapůjčitelce 4% úroky zápůjčky 44.000 Kč, a že placením uvedených úroků žalovaný uznal sjednanou dohodu, že také dne 3. prosince 1930 ujednaly sporné strany 5% zúročení, takže žalovaný zaplatil na úrocích 2.200 Kč, čímž opětne uznal existenci zapůjčené pohledávky ve výši 44.000 Kč, a že pro neplacení úroků nastala podle dlužního úpisu ztráta lhůt, domáhá se na žalovaném zaplacení jistiny 44.000 Kč s 5% úroky od 15. června 1934. Soud první stolice uznal podle žaloby. Důvody: Jde jen o to, jakou částku v Kč má žalovaný platiti, když svého času bylo zapůjčeno 5.500 RM »ve zlatě«, kterážto měna toho času již neexistuje. Žalobce počítá říšskoněmeckou zlatou marku 8 Kč a dochází k částce 44.000 Kč. Jakou částku pokládá žalovaný za správnou, neříká, brání se jen proti výši požadované částky. Stanovisko žalovaného není však správné. Jestliže podle dlužního úpisu byla předmětem zápůjčky částka, vyjádřená v říšskoněmeckých markách ve zlatě, neznamená to, že bylo vyplaceno ve zlaté měně 5.500 RM a že i zapůjčenou částku jest splatiti ve zlatých penězích. Říšskoněmecká marka ve zlatě byla v době poskytnutí zápůjčky měnou německé říše, jejíž marka byla předmětem smlouvy o zápůjčce. Kdyby byli měli tehdejší smluvci na mysli, že má býti zapůjčená částka vyplacena ve zlatých mincích a že především má býti zase splacena ve zlatých penězích, bylo by to jistě v obsáhlé dlužní listině výslovně uvedeno. Jest tudíž podle znění dlužního úpisu míti za to, že tehdejší smluvci myslii jen na splacení v téže měně, v níž byla zápůjčka poskytnuta (viz rozh. č. 6910 Sb. n. s.). Jest nesporné a obecně známo, že měna ve zlatých markách z roku 1889 již neexistuje, takže žalovaný nemůže býti zavázán, aby splatil zápůjčku v téže měně. Podle ustálené judikatury nejvyššího soudu nezná naše zákonodárství zásadně zhodnocení při právních jednáních v tuzemsku, ale § 989 obč. zák. stanoví, že není-li v době splacení v oběhu takový druh peněz (mincí), který byl dán zápůjčkou, musí dlužník uspokojiti věřitele penězi nejvíce podobnými takovým počtem a druhem, aby věřitel dostal v době zápůjčky existující vnitřní hodnotu toho, co sám dal. To znamená, že žalovaný musí zaplatiti žalobci místo 5.500 RM ve zlatě tolik, aby obdržel věřitel takovou hodnotu, jakou tehdy měla zápůjčka ve vnitřní hodnotě. Roku 1889 odpovídala hodnota jedné zlaté marky asi 60 krejcarům rakouské měny. Poslední rakouská měna byla podle zákona z 2. srpna 1892, č. 126 ř. z. přeměněna v měnu korunovou, takže se 60 krejcarů rovnalo 1.20 K. Rovnalo by se podle toho 5.500 RM

6.600 K. Jest obecně známo, že se vnitřní hodnota 3.300 zlatých rakouské měny rovná 6.600 K rakouské měny z r. 1892 a že proti dnešní hodnotě Kč činí asi 10krát tolik. Rovnalo by se tedy 3.300 zlatých, jež se rovnají 6.600 K, vnitřní hodnotou asi 66.000 Kč, takže zažalovaná částka 44.000 Kč není přemrštěná a musí býti uznána za zapůjčenou částku, kterou je splatiti. Co se týká dohody ze dne 24. listopadu 1926, jest uvést toto: Žalovaný, který od roku 1927 do 1934 platil na úrocích ročně nejprve 1.760 Kč, později 2.200 Kč, musel věděti, že zapůjčenou částkou jest částka 44.000 Kč. Žalobce oznámil dne 4. listopadu 1926 žalovanému, že má platiti ročně 1.760 Kč na 4% úrocích. Poněvadž žalovaný platil žádané úroky, jest podle §§ 863 a 1380 obč. zák. usouditi, že zápůjčka byla stanovena částkou 44.000 Kč, což si žalovaný mohl sám snadno vypočísti. Uvedenou mlčky (konkludentně) uzavřenou dohodu, jež byla stejným způsobem dne 3. prosince 1930 pozměněna, dodržoval žalovaný až do 15. června 1934. Není tudíž ani možno vyvozovati z jednání žalovaného jiný závěr, než jaký byl právě učiněn. Jest tedy i z tohoto důvodu žalobní nárok odůvodněn, nehledí-li se ani na to, že jest oprávněn podle §§ 983 a 989 obč. zák., jak shora vyloženo.

O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. **D ů v o d y:** Význam doložky »říšské marky ve zlatě«, zamýšlený smluvci při uzavření smlouvy o spornou zápůjčku, nelze zjistiti jejich výsledkem, ježto oba smluvci již zemřeli. Význam onoho ustanovení jest tudíž vyložiti z jiných skutečností. Výpovědi svědkyně Marie P. se zjišťuje, že zapůjčitelka Terezie P. vyslovila v době inflace marky své uspokojení nad tím, že byla opatrná, že dala zápůjčku ve zlatě, že jest tak chráněna před znehodnocením a že později mluvila o přepočítání v poměru 1:9. Výpovědi svědka Dr. Jana P. jest zjištěno, že Terezie P. vypravovala, že jí poskytnutých několik zápůjček, které ona poskytla, je splatno ve zlatě nebo ve stříbře a že chtěla míti v době inflace úroky přizpůsobené hodnotě zlata. V odevzdací listině, vydané o pozůstalosti zapůjčitelky Terezie P., která zemřela po skončení inflace, a založené ve sbírce listin pozemkové knihy, byla pozůstalostním soudem uvedena zápůjčka 5.500 RM ve zlatě a jest postavena na roveň 44.000 Kč. Z toho mohl žalovaný seznati, jak bylo provedeno přepočítání při projednání pozůstalosti po zapůjčitelce, neboť pozemková kniha a tím též sbírka listin jsou veřejné (§ 7 knih. zák.). Žalovaný se tedy nemůže odvolávati na omyl o poměru přepočítání a jest bezvýznamné, že nebyl účasten při projednání pozůstalosti. Od žalovaného, který nyní tvrdí, že jeho dluh zanikl, lze právem žádati, když tehdy byl o výši svého dluhu v pochybnostech, aby nahlédl do pozemkové knihy a sbírky listin. Ježto pak aspoň musil věděti, že se 5.500 RM ve zlatě rovná 44.000 Kč, uznal tím, že dále platil po 7 let úroky ve výši odpovídající jistině 44.000 Kč, zjevné z odevzdací listiny, uvedený poměr přepočítání za správný. Jinak by nebylo možno pochopiti, že žalovaným placené úroky odpovídají právě 4% nebo 5% úrokové míře z jistiny 44.000 Kč, když nyní tvrdí buď zánik svého dluhu vůbec, nebo jeho trvání ve zmenšené výši. K vývodům, týkajícím se uznání a smíru se podotýká: Pouhé uznání není sice důvodem závazku, avšak v souzeném případě žalování bezvýhrad-

ným placením úroků až do roku 1933 — tedy téměř 10 let po skončení inflace — uznal existenci knihovní pohledávky; o jejímž dalším trvání mohly býti pochybnosti hledíc na účinky inflace. Jen z existující jistinné pohledávky lze požadovati úroky a je platiti. Uznání, o něž v souzené věci jde, se vztahuje jak na existenci pohledávky, tak na její výši v tuzemské měně. Ježto sporná pohledávka nemůže již býti zaplacená v měně označené »říšské marky ve zlatě« a ujednání podle shora učiněných zjištění o vůli smluvců při dojednání smlouvy o zápůjčce zachránilo pohledávku před zničením inflací, musí místo v dlužním úpise vyřčeného závazku k placení určité měny nastoupiti jiný závazek k placení. Poněvadž oba smluvci jsou tuzemci a závazek jest splniti v tuzemsku, nastupuje tudíž na místě ujednané měny měna tuzemská, kterou přece i žalovaný uznal dlouholetým placením úroků jako měnu, v níž jest povinen plniti. Výkladu žalovaného o novaci nelze užiti na souzený případ. Procesní soud nezjistil uzavření smlouvy o obnovu podle § 1376 obč. zák., nýbrž z toho, že úroky byly placeny v Kč, vyvodil závěr, že se sporné strany dohodly též o zápůjčce podle §§ 1380 a 863 obč. zák. Tento právní závěr odvolací soud schvaluje. Úroky jsou příslušenstvím hlavního dluhu a ježto tu jest dosud hlavní dluh, lze právem usouditi z bezvýhradného placení a přijímání úroků v Kč, že dlužník též hlavní dluh, jehož placení »v RM ve zlatě« se stalo částečně nemožným a o jehož nynější výši hodnoty jsou možné pochybnosti, má zaplatiti v tuzemské hodnotě. Podle znění dlužního úpisu jest platiti úroky ve stejné měně jako jistinu. Když tudíž dlužník po leta platil úroky v Kč, jest míti za to, že také proti placení jistiny v téže měně nemůže nic namítati, neboť nebylo ani tvrzeno, že se při placení úroků ohradil, že jistina zanikla nebo byla menší, než to odpovídá výši zaplacených úroků, nebo že jistinu jest zaplatiti v jiné měně. I na tomto místě nutno poukázati na knihovní zápis pozemkové knihy pro W., z níž žalovaný mohl seznati, že jeho usedlost jest zatížena knihovní pohledávkou 5.500 říšských zlatých marek, rovnajících se 44.000 Kč. Co odvolatel rozvádí o žalobcově omylu a o uvedení žalovaného v omyl, není správné, protože onou měnovou doložkou měla býti pohledávka ze zápůjčky zajištěna před zhoršením měnovými změnami, takže žalobce právem mohl předpokládati existenci pohledávky, a proto právem přijímal úroky. Hledíc na přepočítání měny, jak jest uvedeno v odevzdací listině, totiž říšské marky ve zlatě na Kč, jest vyvráceno též odvolatelovo tvrzení, že si žalobce vyhradil přepočítání dluhu ve zlatých markách případ od případu podle kursu. Kurs nynější říšské marky jest též nezávislý na měně z roku 1889. Nebylo tudíž odvolání vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Pro otázku žalobcova aktivního oprávnění k žalobě stačí, že mu byla jako dědici odevzdána pozůstalost po jeho matce. Pro tuto otázku není vůbec rozhodující ani, jak byla pohledávka v pozůstalostním řízení uváděna anebo oceněna, jak byla uvedena v odevzdací listině a jak byl

proveden její knihovní zápis, ani to, co bylo uvedeno v knihovním vyřízení, jehož se žalovanému dostalo. Odevzdáním pozůstalosti, jejíž součástí byla knihovní pohledávka, jež je předmětem sporu, nemohlo se nic změnit na rozsahu pohledávky a závazku žalovaného, a ani žalobce, ani soudy v té příčině z ní žádných odchylných důsledků nevyvozují. Tím nemá býti řečeno, že by tyto otázky byly bez jakéhokoliv významu s jiného hlediska, totiž v otázce, pokud lze na základě zvláštních poměrů souzeného případu, k nimž náleží také skutečnost projednání pozůstalosti a knihovního zápisu, usouditi podle § 863 obč. zák., že mezi smluvci došlo ke smluvní úpravě jejich dlužního poměru právního tak, jak to oba soudy souhlasně uznaly.

Po právní stránce lze pominouti otázku, zda by se žalobce směl s úspěchem dovolávati § 989 obč. zák. se zřetelem na doslov dlužního úpisu. Proto jsou také bezvýznamné výtky, jež v té příčině činí žalovaný rozsudku soudu první stolice. Rozhodující jest onen druhý důvod, který první soud uvedl pro výrok odsuzující. Třebas o něm řekl, že jej uvádí jenom pro úplnost, nelze říci s dovolatelem, že by procesní soud pro tento druhý důvod neměl podkladu ve skutkovém ději, jenž byl v první stolici probírán a zjišťován; tím méně lze to říci o soudu odvolacím, jenž přihlížel také ještě k dalším skutečnostem, jež dodatečně zjistil. Hledě právě ke všem okolnostem souzeného případu (§ 272 c. ř. s.) dospěl odvolací soud ke konečnému závěru, že již v době uzavření smlouvy a poskytnutí zápůjčky šlo přímým smluvcům o to, aby byla právní předchůdkyně žalobcova zabezpečena proti možným valutovým změnám, a že smluvci tehdy proto sáhli k říšské měně ve zlatě. Toho pak si byli vědomi také právní nástupci obou smluvců, dnešní sporné strany, a to obě strany, také žalovaný, třebaže o výši a způsobu přepočítání se zřetelem na měnící se kursovní poměry docházelo k diferencím. Právě proto, že tyto otázky, jak co do důvodu právního nároku, tak co do jeho výše nemusily stranám býti a ani nebyly jasné, nýbrž že byly s jejich hledisek pochybné a sporné, správně posoudil odvolací soud věc, jestliže přihlížel k § 1380 obč. zák. a vyloučil čistou novaci ve smyslu § 1376 obč. zák. Ke smíru může dojíti buď výslovným oboustranným prohlášením anebo také mlčky, což ani žalovaný nepopírá. Jde jen o to, zda je tu dostatečný skutkový podklad, jež by bylo možno ve smyslu § 863 obč. zák. posouditi jako projev shodné vůle obou smluvců, tak totiž, že ony projevy nebo ona jednání nelze rozumně jinak vykládati, než právě jenom v tom smyslu, jak to činí odvolací soud. A tu žalovaný obrací v dovolání pozornost na všechny možné okolnosti a projevy, ale ponechává stranou hlavní věc, na kterou oba nižší soudy právem kladly největší váhu, že totiž žalovaný po několik let od roku 1927 do roku 1934, to ještě také skoro po deset let po skončení inflace bezvýhradně jako svůj dluh platil úroky, jež odpovídaly požadované částce. Jak jinak lze tuto skutečnost hodnotiti podle § 863 obč. zák., nežli že proti žalobci uznal a uznával také co do důvodu jeho nárok alespoň do této výše kapitálu jako minimum, jako nejnižší mez jeho nároku za nespornou! Právě se zřením na tuto důležitou okolnost se žalovaný nemůže dovolávati rozh. č. 13193 nebo 14485 Sb. n. s., kde

se nic takového nevyskytlo. Je ovšem pravda, že tuzemské zákonodárství neuznalo a neuznává obecně nějaký nárok na dohodnocení. Na druhé straně však nijak nevylučuje, aby k dohodnocovací úpravě došlo dohodou zúčastněných stran. Taková dohoda není ani zakázaná, ani za všech okolností v rozporu s dobrými mravy s hlediska § 879 obč. zák. Jaké byly pohnutky žalovaného, že se odhodlal k takovému uspořádání dlužního poměru, není rozhodující. I kdyby snad byl tak učinil v mylném předpokladu, že je k takovému placení také právně zavázán, nevedlo by to k neplatnosti smlouvy, když se ani netvrdí, že by byl k takovému omylu žalobce zavdal podnět. Že se žalovaný nemůže s úspěchem odvolávat na to, že snad jednal pod nátlakem a z obavy pro hrozící mu výpověď, vyvrátil již odvolací soud, k jehož důvodům lze tu poukázati stejně jako i co do omylu, který odvolací soud podle okolností souzeného případu vylučuje. Právní vývody o tom, že po právní stránce je nárok na úroky samostatný a že podle měny, v níž se platí úroky, nelze ještě usuzovati na měnu, v které je platiti jistinu, a všechny další důsledky, jež tu žalovaný dovozuje, jsou pro souzený případ se zřetelem na zjištěné konkrétní okolnosti bezvýznamné, protože nehledí na jádro věci, jímž je a zůstává skutečnost, že žalovaný, jak bylo řečeno, jako svůj dluh po mnoho let platil úroky v takové výši, jež odpovídá stanovisku žalobcovu, a která výše není v žádném poměru k tomu, co by měl platiti žalovaný podle stanoviska, které zastával v souzeném sporu.

Čís. 16463.

I. Právní moc rozsudku, který byl vydán ve sporu o placení výživného a v jehož důvodech bylo vysloveno, že manželka opustila společnou domácnost z viny žalovaného manžela, nebrání soudu, aby ve sporu o rozvod manželství od stolu a lože samostatně hodnotil a posuzoval skutečnosti tvořící rozvodové důvody a vinu na nich.

II. Pojem »napořádný život« a »zhýralý život«.

Nepořádným životem ve smyslu § 109 obč. zák. je takové chování, které se buď v hospodářském, nebo mravním směru odchyluje od obvyklého způsobu řádného života.

Zhýralým životem ve smyslu § 13, písm. f), rozl. zák. jest chování, jež se příkře přičí podle všeobecných názorů stanovisku cti.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1937, Rv I 1983/37.)

K II. srv. rozh. č. 5409, 6458 Sb. n. s.

Ve sporu Ck I 22/34, jímž se nynější žalovaná manželka domáhala na nynějšího žalobci placení výživného, byl tehdy žalovaný manžel uznán rozsudkem ze dne 10. dubna 1935 povinným platiti své manželce (nyní žalované) výživné 180 Kč měsíčně. V důvodech uvedeného roz-